

باو که بچکۆل

که یومەرس کۆلە جزیی
له فارسییه وه: حکیم مه لاسالڤ
(ههله بجه)

له کۆتیی رۆژه به دبه خته کهم، له کۆتیی؟ له جیتی هه موو که سیکم دوو چاری چ به لایه ک بوویت؟ لای کئی سۆراخت بکه م؟ کۆیت بۆ بگه رتیم؟

شه و بوو، شه و یکی تاریک و نووتەک، زهینه ب خهوی زرا بوو، بئ ئارام له ژووره که دا ده گه راو له گه ل خۆی ده دا، دوو مندالە چکۆله که شی (وه حیده و سه عید) له گۆشه یه کی ژووره که دا خه و تیبوون. له سه ره تای شه وه وه ره شه بایه ک هه لیکردبوو، بایه که سه رگه ردان به ناو کۆلانه تاریک و چۆله کانی شاردا ده یگنغاند و خۆی به دهر و دیواری ماله کاندا ده دا و وژژی ده هات.

چواره مین شه و بوو که غولامه زای بئ هه وال، له مال دهر چوو بوو، هه یچ کهس نه یده زانی له کۆتیه! له ماوه ی ئه و چوار شه و و رۆژه دا زهینه ب به داوای کوره لاوه که یدا گه را بوو، سۆراخی لای هه موو که سه ی کردبوو، به لام هه یچ شوینه واریکی نه بوو. زهینه ب جاریکی دی قسه کانی به دری خیزانی خاوه ن ماله که یانی هاته وه بیه ر.

ده مه و ئیواره یه ک بوو که به دری له هه یوانه که وه زهینه بی بانگ کرد، زهینه ب به په له له ژووره که چوو ده ره وه، به دری له نزیک پلیکانه کانی ناو هه یوانه که وه ستابوو، که چاوی به زهینه ب که وت، به زه ره ده خه نه یه کی ساخته وه گوتی:

- زهینه ب ده بی موژده م به ییتئ، غولامه زای کورت دۆزرایه وه. زهینه ب ترساو به خه م و ئومیده وه ده سه ته پاچانه گوتی:

- به راستته؟ حالی باشه؟ ئیسته له کۆتیه؟!

به دری به ده م زه ره ده خه نه یه که وه گوتی:

- ئیسته په له مه که، ده یبینه ت، غولامه زای حالی باشه و هه یچی نییه، به یژهنی کورم وتی: وه ک ئه وه ی که مین نارچه تی هه بی له خه سه ته خانه خه و پنه راوه و حالی باشه.

- زهینه ب بئ باوه رانه ته ماشایه کی به دری کرد و له تیراماندا ده می داچه قی. به بیستنی ئه م رستانه به جاریک دنیا دا باری به سه ریدا، ره شینه ی چاوی نه ماو ئیتر هه یچی له به دری نه بیست، ئه ژنۆکانی شل بوون و بیحاله له سه ر

زه‌بیه که دانیشست و هه‌ناسه‌ی سواربوو. به‌دری که‌چاوی به‌رهنگی سپی داگه‌راوی زه‌ینه‌ب که‌وت، به‌په‌له‌ خۆی گه‌یانه‌ لای، بنالی گرت و هه‌لیسانده‌ سه‌ریچ، گرتی و به‌ده‌سته‌پاچه‌بیه‌که‌وه‌ گوتی:

- به‌گیانی بیژنه‌نی کورم، غولام‌مه‌زا هیچی نییه و ساغ و سه‌لامه‌ته.

زه‌ینه‌ب به‌توو‌ره‌بیه‌وه‌ گوتی:

- به‌دری خانم ده‌ته‌وئ دلم‌ بده‌یتسه‌وه‌؟ رووی کرده به‌دری به‌بی باوه‌رکردنه‌وه‌ به‌نیگایه‌کی توو‌ره‌وه‌ و چاوی تیبری.

به‌دری گوتی:

- خوشکی تو بۆ نه‌وه‌نده‌ بی باوه‌ری؟! مه‌گه‌ر ده‌بی خوانه‌خواستنه‌ شتیکی خراپ به‌سه‌ر کوره‌که‌تدا هاتبی و من به‌وئ لیت بشارمه‌وه‌؟

زه‌ینه‌ب رووی کرده به‌دری و به‌ده‌نگیکی کزکزه‌وه‌ گوتی:

- توو فاتیمه‌ی زه‌هرا.. بیژنه‌ن نه‌یگوت بۆچی خه‌واندوو‌یانه‌؟ نه‌یگوت له‌کوئ خه‌وتیراوه‌؟

به‌دری گوتی: نه‌خیر: به‌س بیژنه‌ن دلنیا‌بوو که‌غولام‌مه‌زا ساغ و سه‌لامه‌ته و له‌خه‌سته‌خانه‌ خه‌واندوو‌یانه‌، ئیتر چۆن و له‌ کام خه‌سته‌خانه‌؟ نه‌یده‌زانی. نه‌گه‌ر شتیکی بزانیایه‌ له‌ منی نه‌ده‌شارده‌وه‌.

زه‌ینه‌ب به‌ نیگایه‌کی چاوه‌کانی ته‌ماشای به‌دری کرد و گوتی: ئیسته‌ بیژنه‌ن خۆی له‌کوئیه‌؟

به‌دری به‌ده‌م نه‌وه‌وه‌ که‌ زه‌ینه‌بی به‌ره‌وه‌ حه‌وشه‌ برد، گوتی: بیژنه‌ن نیو‌کاترم‌یر به‌ر له‌ئیسته‌ بۆ مه‌شه‌ه‌د رۆیشت، پتی وتم که‌ به‌تۆ بلیم‌ خۆت نار‌ه‌حه‌ت نه‌که‌ی، غولام‌مه‌زا له‌ خه‌سته‌خانه‌ خه‌وتیراوه‌... .

به‌دری که‌م‌ وه‌ستا و پاشان گوتی:

- چهند خه‌سته‌خانه‌یه‌ک زیاترمان نییه‌، بگه‌ری خیرا ده‌یدۆزیتنه‌وه‌.

زه‌ینه‌ب له‌نزیک به‌لووعه‌ی حه‌وشه‌که‌ دانیشست و گوتی: یه‌کسه‌ر برۆ بۆ خه‌سته‌خانه‌ی دوو سه‌د قه‌ره‌وتله‌یی، له‌وئ پرسیار بکه‌، نه‌گه‌ر له‌وئ خه‌وتیرایی، یه‌کسه‌ر ژوو‌ره‌که‌یت پیشان ده‌دن.

به‌دری رۆیشت و چوو‌ه ژوو‌ره‌وه‌ عه‌باکه‌ی زه‌ینه‌بی هیتناو دایه‌ ده‌ستی، نه‌سه‌که‌ناسیکی (۱) گرمۆله‌بووی خسته‌ ناوده‌ستی زه‌ینه‌به‌وه‌ و گوتی: تا تۆ ده‌گه‌ریتیه‌وه‌ منیش ناگام له‌ منداله‌کانت ده‌بی.

زه‌ینه‌ب به‌شه‌رمیته‌که‌وه‌ ته‌ماشایه‌کی به‌دری کرد و

فرمیسه‌که‌کانی به‌گۆشه‌یه‌کی عه‌باکه‌ی وشک کرده‌وه‌ له‌ ده‌رگای حه‌وشه‌وه‌ ده‌رچوو. کاتێ زه‌ینه‌ب گه‌راپه‌وه‌ ماله‌وه‌، دنیا به‌ته‌واوی تاریک داها‌تبوو، به‌دری ده‌رگای حه‌وشه‌که‌ی به‌روودا کرده‌وه‌. زه‌ینه‌بی ماندوو لیتی وشک بوو‌بوو. به‌دری لیتی پرسی چیت کرد، زه‌ینه‌ب؟ دۆزیتنه‌وه‌؟ زه‌ینه‌ب غه‌مگینانه‌ گوتی: نه‌خیر به‌دری خانم، نه‌خیر، بۆ هه‌ر لایه‌ ده‌چووم نه‌بوو، ده‌لین ره‌نگه‌ له‌خه‌سته‌خانه‌ی تاران بیت، عه‌باکه‌ی له‌سه‌ر کرده‌وه‌ و له‌ده‌ستیدا پیچایه‌وه‌، گوتی:

- به‌دری خانم تیدامام‌و چ خاکی به‌سه‌رمدا بکه‌م؟

رووی به‌لای به‌دری دا وه‌رچه‌رخاند و بۆدلنیا‌بوون گوتی: بیژنه‌ن هیچی دیکه‌ی نه‌گوت؟ به‌دری له‌سه‌رخۆ وه‌لامی دایه‌وه‌: نا، منیش لیم‌ پرسی، به‌لام بیژنه‌ن نه‌وه‌ی ده‌زانی، نه‌م هه‌واله‌ی له‌یه‌کیک له‌ هاو‌پیکانی بیستبوو، به‌لام سویندی بۆ خواردم و گوتی نه‌وه‌ که‌سه‌ی پتی گوتوه‌، گوتوو‌یه‌تی حالی باشه‌، زه‌ینه‌ب گوتی: ده‌ترسم به‌دری خان، دلم‌ خراپم‌ پیده‌لئ، له‌م شه‌وانه‌ی پیشوودا خه‌وی ترسناکم‌ ده‌دی، به‌دری گوتی: دلته‌ نه‌له‌رزئی، هیوات به‌خوا هه‌بی، به‌یانی زوو برۆ به‌ده‌مییه‌وه‌، به‌ ئومیدی خودا حه‌تمه‌ن ده‌یدۆزیتنه‌وه‌وه‌ به‌ خۆش‌حالییه‌وه‌ ده‌گه‌ریتیه‌وه‌ مال.

زه‌ینه‌ب چوو‌ه ژوو‌ره‌وه‌ و دانیشست، له‌شه‌ ماندوو‌ه‌که‌ی به‌دیواره‌که‌وه‌ چه‌سپاند و به‌دلکی ته‌نگه‌وه‌ به‌خۆی گوت: غولام‌مه‌زا ماوه‌یه‌ک بوو گۆرا‌بوو، شه‌وانه‌ دره‌نگ ده‌هاته‌وه‌، که‌ له‌ ماله‌وه‌ش بوایه‌، هه‌میشه‌ نوقمی بیرکردنه‌وه‌ بوو، له‌ سوو‌چی‌کدا کزکزی داده‌نیشت و قسه‌ی له‌گه‌ل که‌سدا نه‌ده‌کرد. بلتی نه‌خۆشییه‌کی هه‌بی و نه‌یه‌وئ به‌منی بلت، به‌ناره‌حه‌تییه‌که‌وه‌ هه‌ردوو ده‌ستی دایه‌یه‌کدا و نه‌خۆش‌ناسا نالاندی: نای نازیه‌که‌م دردت له‌گیانی دایکت که‌وئ، نه‌خۆشیت چی بوو؟ رووی کرده به‌دری و به‌که‌ساسییه‌که‌وه‌ پرسی: تۆ بلتی به‌هۆی چییه‌وه‌ له‌خه‌سته‌خانه‌ که‌وتوه‌؟

به‌دری به‌ده‌نگیکی گومان‌اوییه‌وه‌ گوتی:

- به‌خوا منیش هه‌رچی بیبری لی ده‌که‌مه‌وه‌ بیرم به‌لای هیچدا ناچی! به‌لام ره‌نگه‌ نه‌شته‌رگه‌رییه‌کی سووک بی و نه‌یه‌وئ که‌س بزانی. گه‌نجه‌ له‌خۆبایی و یان... . پرسته‌که‌ی ته‌واونه‌کرد و بی ده‌نگ بوو، زه‌ینه‌ب به‌ترسیته‌که‌وه‌ پرسی: یان چی؟ ها به‌دری خانم؟ بۆ قسه‌که‌ت ته‌واوناکه‌ی؟ به‌دری گوتی یان له‌وانه‌یه‌ هه‌م... به‌ناره‌حه‌تییه‌که‌وه‌ گوتی:

- چوزانم، به‌خوا منیش بیرم به‌لای هیچدا ناچی،

منیش و هک تۆ ده جور بیر و خه یال به سه رمدا دئ. زهینه ب گوتی:

- تۆ بلئی کوره کم چ به لایه کی به سه ردا هاتیب؟ ده ترسم زمانم لال بی ده ست و پئی، یان شویتیکی دیکه یان بریبتته وه، ئەی قور به سه رخۆم، ها. وه خته شیت بيم به درى خانم، فرمیسک له چوانی زهینه ب خلۆر بوونه وه، له جیتی خۆی هه ستاو به ناو ژووره که دا ده ستی کرد به گه ران و ده گریا.

«خۆزگه ده زمانى ئیسته له کوئی کوره هه تیو و غه ربیه کم تا به ره و لات بفرمایه؟ ها. رۆله چ به لایه کت به سه ردا هاتوو؟» به درى دلخۆشى دایه وه.

- گاز له زمانى خۆت بگره، بۆ قسه ی به م شیتویه دیت به ده ممتدا؟ فالی خیری ناوی، من به لیتن ده دم سبه ینى غولامره زا له باوه ش ده گری، په نا بۆ خوا به ره.

زهینه ب وه ک شتیکی کوه ک کاری کراو له سووچیکی ژووره که دا کسکۆله ی کرد و به په ریشانییه وه که وتبووه ناو بپرکردنه وه وه. به درى که ده بوست له ژووره که دا بچیتته ده ره وه، گوتی:

- ئەگه ر سبه ینى زوو ویستت برۆی، ئەوه خه می منداله کانت نه یی، خۆم دیم به ده میانه وه.

شه و له نیوه ی تپسه راندبوو، زهینه ب بی نارام به ناو ژووره که دا ده گه را و له چاوه روانی رۆژبوونه و هدا چرکه ی ده ژمارد، هاته ته نیشته په نجهره که وه، له کونی په نجهره که وه چاوی بریه ئاسمان، ئاسمان ساف و بیگه رد بوو، ئەستیره کانیش جریوه یان ده هات، با له کۆلانه که دا گقه ی ده هات، سه یری ئاسۆی کرد تا به لکو نیشانه یه کی رووناکی و خۆرکه وتن بیینی، به لām که ناره کانی ئاسۆیش تاریک بوون، هیچ نیشانه یه کی به ره به یانی تیدا نه ده بینرا. زهینه ب په نجهره که ی جی هیشته و چوو گۆشه ی سه ره وه ی ژووره که، وه حید و سه عید خه وتبوون، زهینه ب دانه وییه وه و له نزیکه وه سه رنجی سیمای منداله کانی ده دا، منداله کان له خه ویتیکی ئارامدا هه ناسه یان ده دا، روخساری لاواز و که مخوینی سه عید، زهینه بی برده وه بۆ یادى رابوردووی غولامره زا، ئەو کاته غولامره زا هیشته دوو سالان بوو، پاییز بوو مالیان گواسته وه شار، زهینه ب له گونده وه تا ناو شار به سه ر ماینه که وه غولامره زای توند له باوه ش گرتبوو.

ئسته غولامره زا ته مه نی هه ژده ساله، پشتی لیتی

تازه خه تی دابوو. سێ سال به ره له ئیسته مووی چه ناگه ی ده رکه وت، باوکی له ژیر دارمانی چالیکدا گیانی له ده ست دا و دواى ئەوه غولامره زا خیزانه که ی به خپو ده کرد. زهینه ب له ته نیشته کۆرپه کانی دانیشته و ئەژنۆکانی گرت به باوه ش و ده گریا. به ده نگه یه که مین (الله اکبر) ی بانگی به یانی که له مناره ی مزگه وته کانی شاره وه به رزبوویه وه زهینه ب به ترسیکه وه له خه و راجه نی، عه باکه ی به سه ریدا دا و به ره و لای ژووره که ی به درى رۆشیت، به هیتوایشی دای له په نجهره ی ژووره که، به درى سه ری له سه ر پشتیبه که به رزکرده وه، زهینه ب به ئامازه به درى تیکه یاندا که ئاگای له منداله کانی بیت، ئیتر له مه ال ده رچوو، ده رگای خه وشه ی توند داخست و به هه نگاوی په له به کۆلانه چۆله کاندایه وته یی. نیوه رۆ بوو خۆر به ره و چیاکانی رۆژئاوا ده رۆشیت. زهینه ب له ناو ته کسبیبه که دا بوو له گه ل شۆفیره که دا که وته قسه و گوتی:

- له به یانی زوو وه هه موو خه سته خانه کانی شار گه راوم، به لām هیچ هه والیتیکی کوره نه خۆشه ون بووه کم پئی نه گه یشت، نازانم چی بکه م؟! شۆفیره که له ئاوینه که وه ته ماشایه کی زهینه بی کرد و گوتی:

- ئەی خه سته خانه ی میعراج؟ رۆشیتی بۆ ئەویش؟ زهینه ب له خه سته خانه ی میعراج دابه زى و به ره و لای ئەوانه رۆشیت که له پشتی ده رگای خه سته خانه که دا وه ستابوون، به هه ر زه حمه تی بوو درى به خه لکه که دا و خۆی گه یانده به رده رگا که و راوه ستا. ده رگاوانی خه سته خانه که به غه مباری و تووره بییه وه قوفلی ده رگا که ی توند له ناو ده ستیدا گرتبوو، ریکه ی نه ده دا که س بچیتته ژووره وه. زهینه ب ده می به شیشه ئاسنینه که ی ده رگا که وه چه سپ کرد و زۆر تیک له ده رگاوانه که پارایه وه. (براکه م له رای خوا ریکه م بده یه که هه نگا و بجمه ژووره وه. به خوا ئیتر ناتوانم به پیتوه راوه ستم، به لیتن پئی ده دم زوو ده گه ریمه وه، خوا له برایه تیت کم نه کات، ده نگه ی له ناو های و هوی خه لکه دا ون بوو، دوا یین رسته ی بیست و به تاو به سه ریدا گریا و ده بوست شتی بلتی، به لām قسه که له ده می ده رنه چوو. چاوی به روخساری بی تین و ئاره قساوی زهینه ب که وت، دلئ بۆ سووتا، لایه کی ده رگا که ی کرده وه و کردیبه ژووره وه، پاشان ده رگا که ی داخست و گوتی خانم زوو بگه ریتته وه، دوا یی بیانوویه کمان پئی ده گرن. زهینه ب که سه یری کرد له و دوورکه وتۆته وه به حه وشه ی خه سته خانه که دا به په له هه نگاوی گواسته وه، خۆی گه یانده راره وه که، یه ک یه ک

سهری به ژورره کانداندا کرد، ده چوووه سهر نه خووشه کان باش تیی دهروانین و به دوای غولامدا ده گه را. له پر چاوی به غولامره زا کهوت، رای کرد خوئی گه یانده لای، غولام جزداشه یه کی شینی له بهردابوو، له سهر قهره ویتله که کهوت ببوو. زهینه ب گونا گهرم و لاوازه کانی کوره کهی ماچ کرد. دهستی خسته ژیرسه ری و رووی به روویه وه چه سپاند، له ناخی دلوه دهستی به گریان کرد و به دهم گریان هوه گوتی:

- تو لیره ی غولامره زا؟ باوکه کهم بو ئیره؟ چیت به سردا هاتوه؟

به په ریشانی و دلوه راوکه وه دهستی به سه روچاوی غولامدا هینا، سهری خسته سهر سنگی و به نارچه تیبیه که وه گوتی:

- رۆله کهم نه ده بو به ههر جوژی بوایه ناگادارمان بکه یته وه؟

به رانبهر ئه و ژورره ی غولامره زای تیدابوو، ژنیکی قهیره ی هه یکه لدار خه وینرابوو. ژنه که پالی دابوو به سه رینه که وه و به فیزیکه وه له سهر قهره ویتله که راکشابوو، پیاویکی به ته مهنی کوله بنه که دیار بوو تازه سهری به بویاخی رهش بویه کردبوو به دوو چاوی زه قه وه به رانبهر قهره ویتله ی ژنه که وه ستابوو. په رداخی شه ره ته سیوی به دهسته وه بوو، له ژنه که ده پارایه وه هه رچوئی بیت شه ره ته که ی پی بخواته وه، به هیمنی گوتی:

- داوات لی ده کهم نوشی که ی، بو گورچیله کانت باشن، چالاکیان ده کات، ته نیا ئه م په رداخه بخو و هیچی تر. ژنه که په رداخه که ی لیوه رنه گرت و پشتی تی کرد! پیاوه که تووره بوو، په رداخه که ی له سهر میتزه که دانا و به دهنگیکی به رز هاواری کرد.

- ده جار گوتم، دوینی شه و نه کرا بیم بولات و بمینمه وه، چهند دل سه ختی ژنه که! ئاخر ده بی تو ئه م وه زع و حاله ی من... لائیلا هه ئیلله لا، رووی به ولاره وه رچه رخاندا و به گله بیه که وه گوتی:

- هه رچیم هه بوو فرۆشتم و دام به گورچیله یه ک بو تو، ئیسته ئیتر چیت ده وی؟

چاوه کانی زهینه ب چه خماخه بان دا و فرمیسکیان تیدا قه تیس بوو، له دلی خویدا گوتی:

- ناشی غولام گورچیله ی خوئی فرۆشتی؟! غولام دهسته کانی دایکی خسته ناو هه ردوو

دهستیه وه، تیی روانی گوتی:
- ناوونیشانی ئیره ت له کوئی وه رگرت؟ کهس پی

گوتی که من لیره م؟

زهینه ب ته ماشای روخساری رهنگ پی نه ماوی غولامی کرد و هیچی نه گوت. له سه رخو دهسته کانی له ناو دهسته کانی غولامره زادا ده رهینا، هه ردوو دهستی ده له رزین، متیله که ی له سهر سکی غولام لادا، چاوی به سکی هه لدرای کوره که ی کهوت، که به ته قه لی گه وره دوورابوو یه وه له گه ل سۆنده یه کی سپی باریکدا که خویناوی له سکی رۆله که یه وه پیدا ده هات و ده رزا، دیسان متیله که ی هه لدا یه وه به سهر سکی غولامدا. لای کرده وه به لای ژنیکی که له ژورره که ی به رانبهر غولام خه وینرابوو، به بیتزار بیه وه تیی پاما. غولام دهستی برد له ژیر دۆشه کی قهره ویتله که یدا، چهند سه فته پارهی که له ناو نایلونیکدا پیچرابوو یه وه ده ری هینا و به ره و رووی دایکی گرتی و گوتی:

- ها دایه ئه م پارانه به ره وه بو ماله وه، هه رشتیکتان پیوسته بیکره. کرتی دوکه وتوو لی بده به خاوه ن ماله که، منیش سی چوار رۆژی تر لیره نامینم و دیمه وه ماله وه بو لاتان.

زهینه ب سه رنجیکی پاره کانی دهستی غولامی دا و دهستی به گریان کرد، له گه ل فرمیسک و ئه یکیدا گوتی:

- برۆم به پارهی گورچیله ی تو کراس بکرم؟! ئاخ رۆله چاره ره شه که م، من یه ک ته لی مووی کاکۆلت به هه موو دنیا ناگۆرمه وه. ته نیا من نرخی تو ده زانم، نازیم بو خه نجه رت له دلی دایکتدا؟! بو بریاری کاریکی وات دا؟! کهس هیچی له تو ویستوه باوکه که م؟! تو ئه گه ر باوکت نییه خو دایکت هه یه، ده ته وی باوکایه تی بو وه حید و سه عید بکه ی؟ ئه مه چ ناگریک بوو به رت دایه گیانی من؟! زهینه ب به گووشه ی عه باکه ی فرمیسکی چاوه کانی سهری، دانه وییه وه به سهر قهره ویتله که ی غولامدا و گۆناته ره کانی چه سپاند به گۆنای گهرم و تاداری غولام دا و به دهنگیکی به رز دای له پرمه ی گریان.

تیبینی: له ژماره (۲۴۰) ئه م گۆناره دا چیرۆکیکی دیکه ی ئه م چیرۆکنوسه به ناوونیشانی (پاروه ناتیکی) بلاوکرایه وه، به لام وه رگیره که ی نه ینووسیبوو چیرۆکیکی وه رگیره وه، بویه له گه ل چیرۆکه خۆمالییه کانی دی داماننا، له کاتیکدا ئیمه له هه ژماره یه کدا ته نیا یه ک چیرۆکی وه رگیره و بلاوده که یه وه.

(رامان)

۱ - دراویکی ئیرانییه.